

Anna Boghiguan

A Short Long History

N

Anna Boghiguan, een in Caïro geboren Armeense, maakt kunst sinds het begin van de jaren '70. Ze ontwikkelt een praktijk die aansluit bij de traditie van de reizende kunstenaar en die haar al tot in de uithoeken van de wereld bracht. Onderweg zijn inspireert haar en versterkt haar engagement. Als uiterst belezen en vrijgevochten denker, koppelt ze betekenis aan het verloop en de verbondenheid van de dingen. Met grote interesse onderzoekt ze hoe stromen van ideeën, goederen, mensen en kapitaal vorm krijgen, zich globaal verplaatsen en ook uitmonden in ongelijkheden.

Uit ervaringen, literatuur en nieuwsberichten kristalliseert Anna Boghiguan tekeningen, collages, boeken, knipselfiguren en installaties. Haar werken zijn uitgesproken visueel en expressief, maar laten zich ook lezen als verhalen. Boghiguan kaart er mondiale kwesties mee aan die ze op een persoonlijke manier interpreteert en terugvoert naar belevingen van mensen, vooral van zij die het slachtoffer zijn van onderdrukking.

In haar tentoonstelling voor S.M.A.K. traceert Anna Boghiguan de geschiedenis van de mondiale katoenhandel. Ze legt daarbij de focus op de stad Gent die een sterke connectie met deze grondstof heeft. Katoen in Gent betekent immers de start van de industriële revolutie op het Europese vasteland en de sterke Belgische textielmarkt van de vorige eeuw, maar ook van sociale uitbuiting, de exploitatie van gronden en gedwongen arbeid in Kongo.

Het werk van Anna Boghiguan (°1946, Caïro) is de afgelopen tien jaar geregeld getoond in internationale musea en kunstinstututen. Ze nam deel aan de biënnales van Sharjah (2011), Istanbul (2015), Venetië (2015), Santa Fe (2016) en Sydney (2019) en aan Manifesta 13 Marseille (2020). De afgelopen vijf jaar maakte ze solotentoonstellingen voor onder meer Carré d'Art, Nîmes (2016), Castello di Rivoli, Turijn (2017), New Museum, New York (2017), Museum der Moderne, Salzburg (2018) en Tate St. Ives (2019).

A Short History: How the Industrial Revolution Changed the Pace of Europe, 2020

installatie met knipsselfiguren in potlood, was, pigment en hout;
tekeningen in potlood, Chinese inkt en waterverf
Courtesy of the artist

Voorafgaand aan haar solotentoonstellingen verblijft Anna Boghiguian doorgaans langere tijd in de stad of regio waar ze haar werk zal presenteren. Ze verdiept er zich in de lokale geschiedenis en cultuur en creëert vervolgens ter plaatse een installatie. Zowel voor het nieuwe werk als voor de volledige tentoonstelling vertrekt ze telkens van thema's die haar praktijk van bij het begin markeerden: oorlogen en revoluties, de geschiedenis van arbeid en specifieke grondstoffen en het ontstaan van het moderne imperialisme.

In 'A Short Long History', haar tentoonstelling voor S.M.A.K., graaft Anna Boghiguian verder in de geschiedenis van de globale katoenhandel. Katoen werd al in de Oudheid verbouwd en groeide uit tot één van de vroegste massaconsumptiegoederen. Gent heeft een bijzondere relatie met deze grondstof. Vanaf de 18de eeuw voerde de stad katoen in vanuit Indië en later ook vanuit de Verenigde Staten. Met de mechanisering van haar textielproductie zette ze de 19de-eeuwse industriële revolutie op het Europese vasteland in. Tot voor kort werd vanuit Gent gesponnen, geweven en bedrukt katoen over de hele wereld verhandeld. Katoen maakte de stad en haar textielmagnaten rijk, maar leidde ook tot de sociale uitbuiting van textielarbeiders, de exploitatie van gronden en gedwongen arbeid op de katoenplantages in Kongo.

De installatie over Gent bestaat uit een levendige parade van knipsselfiguren. Anna Boghiguian borstelde ze met expressieve hand en in een traditionele techniek met was en pigment op papier en toont ze op houten staken. In het werk zien we Kongolese katoenplukkers, spin- en weefmachines, schepen volgeladen met balen katoen, textielarbeiders in hun schamele woonst en teloorgegane Gentse fabrieksgebouwen. De kunstenaar vulde de figuren aan met kleine tekeningen, waarin ze persoonlijke impressies neerzette van taferelen uit de industriële geschiedenis van de stad.

Promenade dans l'inconscient, 2016

installatie met verf, knipselfiguren in potlood, was, pigment en hout;
beschilderd canvas van denim; steunen in hout en metaal
Centre Pompidou, Musée national d'art moderne-Centre de création
industrielle, Parijs

In 'Promenade dans l'inconscient' (Wandeling in het onderbewustzijn) tracht Anna Boghiguian een portret te schetsen van het onderbewustzijn van de stad Nîmes. In een processie van papieren personages verweeft ze de vroege geschiedenis van Nîmes met deze van haar thuisland Egypte. Zo beeldt ze palmbomen en krokodillen af, twee symbolen die in het wapenschild van de stad voorkomen en staan voor de Zeeslag bij Actium (31 v.C.). Bij deze slag voor de Griekse kust versloeg de vloot van de Romein Octavianus, die later keizer Augustus werd, de vloot van Marcus Antonius en Cleopatra. Op het wapenschild is de krokodil, die Egypte voorstelt, vastgeketend aan een palmboom, die de overwinning van Rome symboliseert. Om zijn generaals voor deze zege te bedanken, schonk Octavianus hen land, waar ze vervolgens Nîmes stichtten.

Met een groot, in karmozijnrood geverfd canvas van denim, verwees de kunstenaar in de oorspronkelijke installatie in Nîmes explicieter naar de rol van de stad op het vlak van de internationale textielindustrie met onder meer de ontwikkeling van jeansstof of 'denim', een afkorting van 'serge de Nîmes' (stevige stof uit Nîmes). Een blauwe zigzaglijn op dit zeil stelde de Nijl voor en legde onder meer de link met de 'feloek', een traditioneel type zeilboot waarmee de rivier tot op vandaag wordt bevaren.

In deze parade in S.M.A.K. verschijnen verder tegen een achtergrond van gruwelijk rood ook katholieke pausen en kardinalen (hoofdrolspelers tijdens de religieuze oorlogen die het protestantse Nîmes in de 16de eeuw verscheurden), soldaten, zwemmers, woeste goden en stierenvechters. Het wemelende geheel doet denken aan een carnavalstoet maar roept tegelijk de migratiegolven op die ontstonden als gevolg van de vele oorlogen in de geschiedenis van de mensheid.

Woven Winds. The Making of an Economy – Costly Commodities, 2016

installatie met verf, knipselfiguren in was en potlood op papier;
steunen in hout en metaal

E. Righi Collection

Al sinds 2011 brengt Boghiguian de lange geschiedenis van de katoenhandel in kaart en onderzoekt ze onder meer de impact ervan op het gebied van de mensenrechten. In de installatie 'Woven Winds. The Making of an Economy – Costly Commodities' (Geweven winden. Het ontstaan van een economie – Kostbare grondstoffen) schetst Anna Boghiguian de onlosmakelijke verbondenheid van de Amerikaanse katoenhandel met slavernij, geweld en uitbuiting. De sociale en raciale ongelijkheden die er ontstonden, zetten zich tot op de dag van vandaag hardnekkig verder.

'Woven Winds' bevat onder meer scènes van Afrikaanse slaven die over de Atlantische Oceaan naar de Nieuwe Wereld voeren in vaartuigen die voor velen onder hen hun drijvende doods-kist werd. Ook de 'cotton gin' is te zien, een machine uitgevonden in 1793 door de Amerikaan Eli Whitney, waarmee zaa-djes van de katoenplant automatisch van de vezel konden worden gescheiden. De machine was gevaarlijk in gebruik, maar versnelde de fabricage van textiel zienderogen, met als gevolg dat de katoenteelt en de slavernij op de plantages een hoge vlucht namen. Recenter was katoen de motor voor de modernisering van steden zoals Caïro, Mumbai en Shanghai, met als keerzijde de huidige uitbuiting van textielarbeiders in lageloonlanden en de strijd om landbouwgrond.

The Salt Traders, 2015

installatie met zout, zand, zeildoek, fragmenten van een boot, tekeningen op papier en houten structuren

Collection Castello di Rivoli Museo d'Arte Contemporanea, Rivoli-Torino, on loan from Fondazione per l'Arte Moderna e Contemporanea CRT

Anna Boghiguian realiseerde 'The Salt Traders' voor de Biënnale van Istanbul in 2015. Het oude Byzantium, nu Istanbul, was een handelskruispunt tussen Europa en Azië en in het bijzonder een knooppunt in de wereldwijde trafiek van slaven en zout. Het werk neemt deze grondstof als uitgangspunt voor een aanklacht tegen wantoestanden die vandaag onze planeet beheersen, zoals de uitputting van natuurlijke bronnen, klimaatverandering, de gevolgen van kolonisatie en slavernij en de migratiebewegingen die ermee gepaard gingen, schendingen van de mensenrechten en financiële crisissen.

'The Salt Traders' vertrekt van een verhaal dat zich in 2300 afspeelt en waarbij uit het smeltende poolijs een schip loskomt waarmee Romeinse zouthandelaren ooit de zeeën bevoeren. Een toekomstige beschaving gebruikt het schip om haar geschiedenis te bestuderen.

De installatie bevat een zeil waarop een wereldkaart met de handelsroutes van zout werd gecombineerd met een patroon van zeshoeken, symbool voor de chemische structuur van zout. De vorm is verwant aan de cellen van de honingraten die Boghiguian naast het zeil in grote kaders aanbracht. Verder komen ook de reis van Alexander de Grote naar de zoutmeren in Egypte aan bod; de 'Zoutmars', een tocht van 390 km die Mahatma Gandhi en zijn volgelingen in 1930 aflegden als protest tegen het Britse zoutmonopolie in Indië; en de recente economische crisis in Griekenland, die Boghiguian omschrijft als 'een ineenstorting van brood en zout'. Glazen raampjes laten ons dan weer verschillende soorten zout zien en een tekening van een foetus in het zoute vruchtwater van de baarmoeder geeft aan dat zout voor de mens van vitaal belang is.

Good Alianore Is Coming, 2020

honingraten, hout

Courtesy of the artist

De installatie 'Good Alianore Is Coming' is een lopend project dat bestaat uit een constructie van sterk geurende honingraten. Anna Boghiguan beeldt geregeld bijen en bijenkorven af. De organisatie binnen een bijenkorf ziet ze als een sociaal-politieke structuur die tegelijk een monarchie en een democratie is. Bijen werken onderling samen maar worden aangestuurd door de koningin, van wie de voornaamste taak de voortplanting van de soort is. Boghiguan legt van hieruit een verband met de revolutie die Egypte de afgelopen jaren doormaakte. Het land maakte een overgang van een monarchie naar een vorm van democratie die in wezen nog altijd autoritair blijkt te zijn. Door werk over bijen en hun kostbare honing te creëren wil de kunstenaar onze aandacht vestigen op de natuur die uit balans is, waardoor de bijenbevolking, die voor ons ecologisch systeem onmisbaar is, met uitsterven is bedreigd.

Mapping the Ear, 2011-14

mixed media op doek

Carré d'Art – Musée d'art contemporain, Nîmes

'Mapping the Ear' is een schilderij van een reusachtig oor dat zich spitst om de geluiden van de wereld op te vangen. Het is een kritisch motief in het oeuvre van Anna Boghiguian. "Het Oor luistert. Het Oor is een lob van ons Brein, maar het is een andere lob die de informatie die het Oor ontving, ontleedt en naar de Waarheid ervan zoekt, in de veronderstelling dat wat wordt ontvangen vals is of een illusie", beweerde ze ooit. De kunstenaar maakt een onderscheid tussen het 'metafysische oor', waarmee we onze innerlijke stem horen, en het 'fysische oor', dat ons in staat stelt om te communiceren. Deze tweedeling is geïnspireerd op de theorieën van Carl Gustav Jung, die beweerde dat mensen van hun omgeving gebruik maken om hun innerlijke wereld en onderbewustzijn beter te leren begrijpen. Voor Boghiguian heeft het oor daarnaast een persoonlijke betekenis: ze is hardhorig en daarom afhankelijk van andere signalen om informatie te capteren.

Zonder titel, 2005

acryl op papier

Djurhuus Collection Copenhagen

Zonder titel, 2010 (6x)

olie en zand op doek (5x)

acryl op papier (1x)

Djurhuus Collection Copenhagen

Anna Boghiguiian maakte voor haar solotentoonstelling 'Gardens of Egypt' in Caïro in 2010 een reeks schilderijen met tuinen en bloemen. Net zoals het dagdagelijkse, soms brute leven in de straten van Caïro haar fascineert, voelt Boghiguiian zich ook aangetrokken door de schoonheid en meditatieve rust van tuinen. Hier toont ze een aantal werken met rozen die deel uitmaakten van genoemde tentoonstelling.

Rozen op doek worden al snel geassocieerd met romantiek of zelfs kitsch, maar in het werk van Boghiguiian bezitten ze de kracht en overtuiging die ook terug te vinden is in haar politiek geïnspireerde werk. De kunstenaar maakt rozen tastbaar met trefzekere verfstroken en prachtige, expressionistische kleuren, die ze aanbrengt op een morsig oppervlak van olie verf, zand en ander korrelig gruis.

In deze ruimte combineert Anna Boghiguiian haar schilderijen van rozen met een ruimtelijke installatie van echte rozenstruikjes op verspreide perken. Op deze manier creëert ze een poëtische ruimte, waarin ze ook een schilderij van een gesluierde vrouw opneemt. Hiermee wil ze duiden op de rijke, innerlijke 'tuinen' die vrouwen binnenin zichzelf weten te ontwikkelen.

A Tin Drum that has Forgotten its own Rhythm, 2018-19

knipselfiguren in tin op steunen

Courtesy of the artist

De knipselfiguren in 'A Tin Drum that has Forgotten its own Rhythm' (Een tinnen trommel die zijn eigen ritme is vergeten) maakten deel uit van een gelijknamige grotere installatie die in 2019 in Tate St. Ives was te zien tijdens de tentoonstelling 'A Wanderer Through Time' (Een wandelaar doorheen de tijd). De grondstof tin, waarnaar in de titel wordt verwezen, is sterk verbonden met de industriële geschiedenis en cultuur van Cornwall, de streek rond St. Ives. De regio behoorde ooit tot de koplopers van de mijnindustrie, maar verloor gaandeweg haar belang. De laatste tin- en kopermijn, die van South Crofty, werd in 1998 gesloten. Boghi's figuren zijn gemaakt van staal dat is bedekt met tin, nikkel en koper. Ze stellen typische bewoners van Cornwall door de eeuwen heen voor: mijnwerkers en vissers, die van oudsher de metalen van de erts uit de lokale mijnen gebruiken voor het inblikken van sardines die ze voor hun kust vangen.

Anna's Egypt, 2001-03

tekeningen

Privécollectie

Anna's Egypt, 2001-05

schetsboeken

Privécollectie

Schets- en notitieboeken vormen een belangrijk onderdeel van Anna Boghiguian's oeuvre. Hun draagbare formaat is uiterst geschikt voor haar nomadische levensstijl en laat haar toe om overal te tekenen, te schilderen en notities te nemen. In 'Anna's Egypt' schetst ze niet de traditionele toeristische plaatjes die we van het land kennen, maar het dagelijkse lokale leven vanuit een breed perspectief: de geschiedenis van Egypte en zijn mythes, de vele grote en kleine gebeurtenissen, de stad, de natuur en alle mensen die er vroeger en nu waren en zijn. Via spontaan geschetste taferelen en teksten biedt Boghiguian ons inkijk in wat haar instinctief aantrekt en innerlijk beroert. Hier krijgen we niet het werkelijke Egypte te zien maar de eigenzinnige en uitdagend eclecticische versie van Anna Boghiguian.

In the World. East and West, North and South, 2017

collages op papier, hout en glas

Courtesy of the artist

In deze reeksen van surrealistische collages op papier brengt Anna Boghiguian portretten van dictators en dubieuze politici samen met beeldmateriaal uit de massamedia. Figuren zoals Vladimir Poetin en Narendra Modi, sjeiks, Mao en Donald Trump plaatst ze in explosieve scènes vol wilde dieren en schurken. Door hun associatieve en bijzonder absurde karakter zijn de beelden tegelijk akelig en grappig. In een van de collages luistert een aap met wijd opengesperde bek naar een schreeuwende Donald Trump. In een ander werk laat Boghiguian een gorilla en een vies toilet deelnemen aan een theebronsje met Margaret Thatcher en Augusto Pinochet, een verwijzing naar hun werkelijke ontmoeting in 1998.